

ΘΡΑΚΙΚΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ

Μαΐου 1939

Ὁ εἰσερχόμενος ταξειδιώτης διὰ τῶν στενῶν τῶν Δαρδανελίων εἰς τὴν Προποντιδα, θὰ ἀντικρύσῃ εἰς τὴν θρακικὴν παραλίαν καὶ εἰς τὸ βορειανατολικώτερον σημεῖον μίαν λευκὴν κηλίδα, ἣ ὅποια θὰ μεγαλύνῃ ἐφόσον τὸ ἀτμόπλοιο θὰ προχωρῇ πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἡ λευκὴ αὐτὴ κηλὶς εἶναι ὁ ἅγιος Γεώργιος τοῦ Αὐδημίου.

Τὸ χωρίον ἀπέχει εἴκοσι περίπου λεπτά τῆς θαλάσσης καὶ μόνον ἔταν τὸ ἀτμόπλοιο θὰ φθάσῃ ἔναντι τοῦ μοναστηρίου, ὃ πολὺ προσεκτικὸς καὶ περίεργος ταξειδιώτης θὰ διακρίνῃ διὰ μέσου μιᾶς σχισμῆς τῶν βουνῶν τὰς ταπεινὰς οὐκίας του.

Ὁ ἅγιος Γεώργιος φαίνεται νὰ εἶναι προσκεκολλημένος ἐπάνω εἰς τοὺς βράχους, ὡσάν νὰ μὴ ἀπομένῃ χώρος οὔτε ἕνας ἄνθρωπος νὰ σταθῇ. Καὶ ὅμως, ἐὰν αἱ ἀποστάσεις συμπτύσσουσιν τοὺς χώρους καὶ φαίνονται αὐτοὶ μηδαμνοί, εἰς τὴν πραγματικότητά συμβαίνει τὸ ἀντίθετον. Πολλοὶ δὲ νεωτερισταὶ ἀδημιώται μετὰ τὸν σεισμόν τὸν συμβάντα εἰς τὰ Γανόχωρα τὸ 1912, ἐπρότειναν νὰ μεταφερθῇ τὸ χωρίον εἰς τὴν παραλίαν καὶ συνεζητήθη εὐρύτατα τὸ ζήτημα, ἀλλὰ προέκυψαν πολλὰ δυσχερεῖα, ἐμεσολάβησαν καὶ οἱ πόλεμοι καὶ ἡ ἰδέα ἐγκατελείφθη.

Περισσότερον ἀνθίσταντο εἰς τὴν ἰδέαν αὐτὴν οἱ γηροντότεροι, οἱ ὅποιοι κατείχοντο ἀπὸ ἕνα αἰσθημα θαλασσοφοβίας, ἴσως ἐπειδὴ ἦσαν ἐγγύτερα εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ ὄθησαι τοὺς κτίτορας νὰ ἀποφύγουν τὴν θάλασσαν καὶ νὰ προτιμῆσιν τὴν παράμερον ἐκείνην τοποθεσίαν, ἀφήσαντες εἰς τὴν παραλίαν ἐλαχίστους πτωχοὺς μοναχοὺς καὶ πτωχότερα μοναστήρια.

* *

Τὸ παραθαλάσσιον αὐτὸ μοναστήριον δὲν ἦτο ἐξωκλήσιον ἐρειπωμένον, ὅπως τὰ λοιπὰ ποὺ ἦσαν εἰς τὰς ἐξοχὰς τοῦ Αὐδημίου, ἀλλὰ ἀγρόκτημα, ἔχον ὀλίγα εἰσοδήματα καὶ μερικὰ δωμάτια.

Εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος μας ὁ ναὸς ἀνεκτίσθη ἐκ βράθων, ἐβελτιώθησαν δὲ καὶ αἱ κατοικίαι καὶ κατέστη οὕτως κέντρον παραθερισμοῦ, ὅπου συνήρχοντο πινεὺς ἐκ Ραιδεστοῦ, Σαραντα Ἐκκλησιῶν

καὶ ἐξ αὐτῆς ἀκόμη τῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ νὰ διέλθωσι τοὺς θερινοὺς μῆνας.

Ἐντὸς τοῦ ναοῦ ὑπῆρχε καὶ ἅγισμα ἔχον λαματικὴν δύναμιν, ἀλλὰ καὶ οἱ ὀχιεῖς μόλις ἐφθάνον εἰς ἄγιον Γεώργιον ἐνόμιζον χρέος τῶν κατὰ πρότον νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν πηγὴν, νὰ βρέξωσι τὸ μέτωπόν των διὰ τοῦ ἁγιάσματος καὶ νὰ πῶσιν ἐξ αὐτοῦ.

Εἰς τὰς 23 Ἀπριλίου, τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου, ἐγένετο μεγάλη πανηγυρὶς εἰς ἄγιον Γεώργιον. Ἡ ἑορτὴ διήρκει μόνον μίαν ἡμέραν, ἀλλὰ ἐλάβανε ἐξαιρετικῶς πανηγυρικὴν ὄψιν. Ὁλόκληρον τὸ χωρίον μετεκομίζετο εἰς τὸ μοναστήριον, ὅπου ἐψήνοντο πολλὰ ἀρνιά καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐδιασκεδάζον εἰς τὸ ὑπαιθρον. Σημειωτέον δὲ ὅτι κατέφθανον καὶ ἐκ τῶν περιχώρων ὄλων τῶν εἰδῶν τὰ μουσικὰ ἔργα.

Ἐπίσης συνηθρίζοντο καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν πλησίων χωρίων, ἐκ Γάνου καὶ Χώρας, ἐκ τῶν ὁποίων ἤρχοντο διὰ λέμβων, καὶ ἐκ τῶν μεσογειακῶν χωρίων Σχολαρίου καὶ Νεοχωρίου καὶ ἄλλων, τόσον διὰ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου ἔσον καὶ διὰ νὰ διασκεδάσων.

Ἵπῆρχε δὲ ἔθιμον τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Γεωργίου οἱ ἀγροφύλακες τοῦ χωρίου, οἱ λεγόμενοι «μπεντσιάδες», νὰ μοιράζων εἰς τοὺς χωριανοὺς καὶ εἰς τοὺς ξένους τριαντάφυλλα καὶ κεράσια, τὰ ὅποια μόλις ὠρίμαζον καὶ ἦτο ἐξαιρετικὸν κατόρθωμα εἰς τὸν ἀγροφύλακα ἐὰν ἐπετύγχανε νὰ ἔχῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην κόκκινα κεράσια. Οἱ δὲ οὕτως τιμώμενοι ὑπὸ τοῦ ἀγροφύλακος ἐφιλοτιμοῦντο «νὰ ξενιάσων» αὐτόν, δηλαδὴ νὰ τοῦ δώσουν νόμισμά τι, μικρὰς πάντως ἀξίας.

Σημασίαν μεγάλην εἶχεν εἰς τὸ Αὐδημίον, καὶ εἰς τὴν Θράκην ὀλόκληρον. Ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τοῦ ἁγίου Δημητρίου διὰ τοὺς ἐπὶ μισθῷ ἐργαζομένους, εἴτε ἐντὸς τοῦ χωρίου, εἴτε ἐκτός, διότι αἱ ἑορταὶ αὐταὶ ἐπειδὴ εἶναι ἡ μὲν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς θερινῆς περιόδου, ἡ δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς χειμερινῆς, ἦσαν τὰ φυσικὰ ὄρια τῆς μισθώσεως καὶ τῆς λύσεως αὐτῆς. Διὰ τοῦτο εἰς τὸ Αὐδημίον ὑπῆρχεν ἡ παροιμιώδης φράσις, ἣτις ἐλέγετο κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἑορ-

τῶν αὐτῶν, μὲ ποιάν τινα χαρὰν ἀναμειγμένην μὲ λύπην :

«Σανε σήμερα πὸς' ἀθρῶπ' σκλαθῶνται
καὶ πὸς' ἔσκλαθῶνται ! . . »

Αἱ ἑορταὶ τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἦσαν γνωσταὶ καὶ παρὰ τοῖς τούρκοις, λεγόμεναι ἢ μὲν τοῦ ἁγίου Γεωργίου «Ἰντερλέξ», ἢ δὲ τοῦ ἁγίου Δημητρίου «Κασήμ». Ἴσως δὲ νὰ κατέστησαν γνωστόταται αἱ ἑορταὶ αὐταὶ εἰς τοὺς τούρκους λόγῳ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς ἀπολύσεως τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν ἐργατῶν τῶν προσλαμβανομένων κατὰ τὰς ἡμερομηνίας τῆς μνήμης τῶν ἁγίων αὐτῶν δι' ὠρισμένην ἐργασίαν.

Ἄλλὰ καὶ ἐλατρεύοντο παρ' αὐτῶν, ἰδίως ὁ ἅγιος Γεώργιος. Ὡς διηγούνται δὲ οἱ ἀδελμῶται, τούρκος τις γαιοκτήμων Μεμὶς Πεγλιθάνης λεγόμενος, ἰδιοκτήτης τοῦ παρὰ τὴν Χαρισπολιν τσιφλικίου Καζάν δερῆ, ἔλθων εἰς Αὐδήμιον δι' ὑποθέσεις του, μετέβη μετὰ προκρίτων τινῶν τοῦ χωρίου εἰς ἅγιον Γεώργιον, ὅπου διεσκέδασαν καὶ εὐωχήθησαν. Ἐκεῖ ὁ τούρκος ἐπῆγε εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ προσεκύνησε τὸν ἅγιον καὶ παρεκάλει αὐτὸν νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν υἱὸν του, κρατούμενον ἐπὶ ἀνθρωποκτονία, ὑποσχεθείς συνάμα νὰ ἀμειρώσῃ εἰς τὸν ἅγιον ἀργυροῦν ὁμοίωμα παιδὸς ἅμα τῇ ἀπελευθερώσει του. Πράγματι γινόμενης τῆς δίκης τοῦ υἱοῦ του, ἀπῆλλαξεν οὗτος βαρυτάτης ποινῆς, ἴσως λόγῳ τῆς ἡλικίας του, καὶ ὁ Μεμὶς Πεγλιθάνης ἀπέστειλε εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον τὸ «τάμμα» — ὅπως ἔλεγαν εἰς τὸ Αὐδήμιον τὰ ἀμειρώματα.

Καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐξ Αὐδημίου καὶ ἄλλων χωρίων προσέφερον εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἀργυρὰ ὁμοιώματα ἰδίως χειρῶν καὶ ποδῶν, τὰ ὅποια διαρκῶς ἐκρέμοντο ἐπὶ τῆς εἰκόνης, χωρὶς νὰ τολμᾷ κανεὶς οὔτε νὰ ἐγγύσῃ οὔτε νὰ μεταποιήσῃ.

Τὸ μοναστήριον αὐτὸ τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἦτο ἰδιοκτησία τῆς κοινότητος Αὐδημίου, ἐνοικιάζετο δὲ εἰς διαφόρους ἱερομονάχους καὶ ἱερεῖς. Ἦκουσα δὲ νὰ λέγηται ὅτι ἐξήτησε νὰ τὸ ἀγοράσῃ ἡ Ρωσικὴ κυβέρνησις καὶ προσέφερε μάλιστα πρὸς τοῦτο τέσσαρας χιλιάδας να-

πολεῖνια, ἀλλὰ οἱ κάτοικοι δὲν ἐδέχθησαν.

Περιφημότερος ἐκ τῶν ἐνοικιαστῶν κατέστη Γεράσιμος τις μοναχός, προερχόμενος ἐκ τῆς παρὰ τὴν Μήδειαν μονῆς τοῦ ἁγίου Νικολάου. Οὗτος ὑπῆρξε πολὺ ἀγαπητὸς εἰς τοὺς κατοίκους, διότι ἐκαλλιέργησε τὰ κτήματα καὶ προήγαγε πολὺ τὸ μοναστήριον. Ἀπέθανεν ἐκεῖ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος μας καὶ ἐτάφη εἰς τὸ μοναστήριον ὅπου διατηρεῖτο καὶ ὁ τάφος του.

Μετὰ τὸν Γεράσιμον τὸ μοναστήριον περιήλθεν εἰς μαρασμόν. Εἰς πολλοὺς ἐξεχωρήθη ὑπὸ τῆς κοινότητος, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν νὰ τὸ προαγάγουν ἢ νὰ διατηρήσουν τὴν ἐπὶ τοῦ Γερασίμου ἀκμὴν αὐτοῦ.

Πρὸ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων ἐνοικιάσθη εἰς τινα ἐκ Σαράντα Ἐκκλησιῶν ἱερομόναχον, Ἀμβρόσιον λεγόμενον, ὁ ὅποιος ἦτο πολὺ μορφωμένος καὶ κατώρθωσεν οὗτος νὰ τὸ ὀργανώσῃ καὶ νὰ τὸ ἀναδείξῃ καὶ πάλιν.

Ἰδίως μετὰ τὸ 1908, ὅτε ἐγένετο τὸ Τουρικὸν σύνταγμα καὶ ἐπετράπη εἰς τοὺς Χριστιανούς τῆς Τουρκίας νὰ ταξειδεύουν ἐντὸς τοῦ κράτους ἄνευ τεσπερέ, ὁ ἅγιος Γεώργιος κατέστη ἀξιόλογον ἐπίσημον. Καὶ ὁ ἡγούμενος — ὡς ἐπεκράτησε νὰ λέγηται ὁ ἐκάστοτε ἐνοικιαστὴς — τοῦ μοναστηρίου Ἀμβρόσιος, ἐκτὸς τῶν ἄλλων εἰσοδημάτων, ἐξεμεταλλεύθη καὶ τὰς λέμβους αἱ ὁποῖαι ἀπετέλουν τὸν σύνδεσμον μετὰ τῶν διερχομένων ἐκεῖθεν ἀτμοπλοίων τῆς γραμμῆς Κωνσταντινουπόλεως—Ραιδεστού—Περσιτάσεως—Καράμπεγγας—Ἀρτάκης.

Ἄλλὰ κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον ὅτε ἀγγλικὰ ὑποβρύχια εἰσήλθον εἰς τὴν Προποντιδα, ἢ συγκοινωνία αὐτὴ διεκόπη. Γενικώτερον δὲ λόγῳ τῶν δυσχερεστάτων οἰκονομικῶν συνθηκῶν τῶν Χριστιανῶν τῆς ὑπαίθρου τῆς Τουρκίας κα, τῆς εὐρείας στρατεύσεως τοῦ πληθυσμοῦ τὸ μοναστήριον περιήλθεν εἰς κακὴν κατάστασιν. Οἱ λεμβόχοι τοῦ ἡγουμένου ἦν σχολοῦντο μὲ τὴν ἀλίαν, ἥτις ὅμως δὲ φαίνεται νὰ εἶχε πολλὴν προκοπὴν κα ἐσοδείαν. Ὅτε δὲ μίαν νύκτα, ἐνῶ ἐσήκωναν τὰ δίκτυά των, παρ' ἐλπίδα εἶδον ὅτι συνελήφθησαν ἄθλιαί τινες σαρδέλλαι, ἐφάνησαν αὐταὶ εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἀπεγνωσμένων ἀλιέων ὡς πολὺτιμι μαργαρίται, καὶ ἀμέσως ἤρχισαν νὰ φωνά-

ζουν περιχαρείς ἐκ τῆς λέμβου πρὸς τὴν κατωκίαν τοῦ ἡγουμένου:

— Ρακί, παπά! ρακί, παπά! ρακί, παπά! ..

Ὡσὺν νὰ ἔλεγαν θηλαδῆ, «ἐνικήσαμεν» καὶ ἐτοίμασε τὸν ἄθλον μας, οὐζο-ρακί, διὰ νὰ εὐωχῆθῶμεν.

Ὁ ἡγούμενος ὁμοῦ, βυθισμένος εἰς τὸν ὕπνον, δὲν ἤκουσε καλῶς καὶ δὲν ἀντελήφθη περὶ τίνος ἐπρόκειτο. Ἐπειδὴ δὲ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπῆρχε καὶ φόβος πολὺς, διότι διάφοροι καιούργοι ἐνεφανίζοντο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὰς ἀντὶς τῆς Προποντίδος καὶ ἐλήστευον τοὺς ἀπομεινωμένους κατοίκους, τῷ ἐφάνη ὅτι ὁ λεμβοῦχος ἐξώνιαζε:

— Λαζοί, παπά! λαζοί, παπά! .. καὶ διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ τὸν εἰδοποιεῖ νὰ φύγῃ ἐκ τοῦ μοναστηρίου.

Πράγματι, ἐντρομος ὁ ἡγούμενος, ἐγκατέλειπε γυμνός, ὡς ἦτο, τὴν κλίνην του καὶ τρέχων ὀλοσπῶς, ἔφθασεν εἰς τὸ χωρίον καὶ μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν φίλου του τινός, ὅπου καὶ διηγήθη τὴν σήμερον ἐμφάνισιν τῶν λαζῶν εἰς ἅγιον Γεώργιον.

Τὸ ἐπεισόδιον αὐτὸ καὶ ἡ ἐκ τούτου λέμβου δυσπραγία τοῦ μοναστηρίου, ἠτάσασαν τὸν ἡγούμενον νὰ ἐγκαταλείψῃ προσωρινῶς αὐτὸ καὶ νὰ μεταβῇ εἰς Κων-

σταντινούπολιν. Τὰ «προσωρινὰ» ὁμοῦ πράγματα εἶναι γνωστὸν ὅτι διαρκοὺν περισσότερο ἀπὸ τὰ μόνιμα. Καὶ ἐπερὶ μὲν οἱ ἀδελμηῶται σήμερον νὰ κατεβῇ ὁ ἡγούμενος, αὐριο νὰ κατεβῇ, ἕως ὅτου διορίσθῃ ἐφημέριος εἰς τινὰ συνοικίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ οὐδέποτε πλέον κατῆλθε.

Τὸ μοναστήριον μετὰ ταῦτα κατελήφθη ὑπὸ τούρκων στρατιωτῶν, οἵτινες τὸ κατέστησαν φυλάκιον, ἀλλὰ ἐρήμαξε κυριολεκτικῶς. Ὅτε ὁμοῦ ἡ Θράκη περιήλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὸ μοναστήριον ἀνεὸ ὀργανώθη καὶ πάλιν καὶ ἔλαβε τὴν προτέραν του καὶ κατὰ πολὺ μεγαλύτεραν κίνησιν καὶ ἀγίλην. Ἠγούμενος ἦτο ἱερεὺς τις Ἀβέρκιος λεγόμενος ἐκ Μ. Ἀσίας, ὅστις μάλιστα ὑπηρέτησεν ὡς ἱερεὺς καὶ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν.

Ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν ἔθεσε τέρμα εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἁγίου Γεωργίου Ἀδελμοῦ, τὸν ὅποιον ὁμοῦ δὲν θὰ λησμονήσουσιν ὅσοι τὸν ἐπισκέφθησαν, τόσον διὰ τὴν διαγῆ καὶ κρυστάλλινα νερά του, ὅσον καὶ διὰ τὸ πυκνότερον ἐκ πλατάνων εὐμεγέθων δάσος του τὸ λεγόμενον «Πλατάνια», ἐκ τῶν ὁποίων καθίστατο ὡς τοπικὸν μαγευτικόν, δροσλόουστον καὶ ὑγιεινότερον.

E. Z.

Η ΚΑΝΚΑΓΙΑ

Ἀλλὰ ἡ Κανκάγια εἶχε καὶ μία ἄλλη ἀποστολή: Ἐπρόσχε τὸν μικρὸν ὑπάλληλον, διότι μία φορά τὸν συνέλαβε ἐπ' αὐτοφύρῳ ὁ κ. Ναπολέων νὰ βουτάῃ τὸ δάχτυλό του μέσα εἰς τὸν τενεκὲ πού εἶχε τὸ μέλι. Πόσες φορές ἀραγε νὰ τὸ ἐβούτηξε χωρὶς νὰ τὸν ἴδῃ; Καὶ ἦταν ἓνα μέλι θαυμάσιον: ὀλόασπρο, πού εἶχε πῆξει ἀπὸ τὸ κρύο, καὶ ἔκλειε μέσα του ὅλο τὸ ἄρωμα τῶν λουλουδιῶν τῆς Θρακικῆς παραλίας. Ἐνα τενεκὲ μόνον τὸν ἔστειλε ὁ συνεταιρὸς του ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν, ἀλλὰ δὲν ἐπούλησαν οὔτε μία ὀκά. Διότι τὸ ἐζήτουσαν εἰς μία τιμὴ ἐξωφρενική. Ἐλογάριαζε ὁ κ. Ναπολέων ἀπὸ ἓνα τενεκὲ μέλι νὰ βγάλῃ τὸ ἐνοίκιον τοῦ μαγαζιοῦ, τὰ ἔξοδα τοῦ ὑπαλλήλου καὶ τῆς Κανκάγιας, τὰ ἔξοδα τοῦ σπιτιοῦ κτλ. Ἦταν δὲ δεινὸς εἰς τὰ μαθηματικά καὶ δὲν εἰμποροῦσε οὔτε γιλιεστό νὰ τοῦ φύγῃ. Εἶχε βέβαια καὶ ἄλλα εἶδη εἰς τὸ

μαγαζί. ἀλλὰ εἰς κάθε εἶδος ἐφόρτωνε τὰ ἴδια ἔξοδα καὶ κρυφοχαίρονταν πού ἔδιδε ἓνα μισθὸ καὶ θὰ ἔπαιρνε δέκα, πού ἔδιδε ἓνα ἐνοίκιον καὶ θὰ ἔπαιρνε δέκα, ἐκτός ἀπὸ τὰ κέρδη, διότι ἔθαζε καὶ εἰκισί ἐπὶ τοῖς ἑκατὸ τοῦλάχιστον κέρδος. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ μὴν πατάῃ κανεὶς εἰς τὸ μαγαζί. Καὶ ἀποροῦσαν ὁ κ. Ναπολέων, ἡ Μελομένη καὶ ἡ Κανκάγια, γιατί τὰ ἄλλα μαγαζιά νὰ ἔχουν τόση δουλειά, καὶ τὸ δικό τους πού εἶχε τὰ καλλίτερα πράγματα, νὰ μὴν ἔχῃ καθόλου; Περιέργο!

Ὁ μικρὸς δὲν ἔλεγε τίποτε καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν χάρηκε πού δὲν ἔπαιρνε κανεὶς μέλι καὶ θὰ τὸ ἔτρωγε ὅλο ἐκεῖνος, ἀλλὰ ἡ Κανκάγια ἤρθε νὰ τοῦ χαλάσῃ τὰ σχέδια. Δὲν τοῦ ἔδιδε θάρρος, δὲν ἐξοικειώθηκε μαζί της, ὅπως εὐκόλα ἐξοικειώθηκαν μετὰ τῆς ὑπηρέτριες, πού δὲν εἰξευραν οἱ καημένες σὲ ποιὸν νὰ